

MEMO van college aan de raad

datum : 22 september 2009
aan : Gemeenteraad
van : College
onderwerp : Memo voor de raad inzake de Structuur Visie Landelijk Gebied
Portefeuillehouder : De heer J. Stam
Inlichtingen bij : S. de Rover

1. Inleiding

In de raadsvergadering van maart 2009 heeft u ons de opdracht gegeven om te komen tot een voorontwerp structuurvisie landelijk gebied, waarbij nadrukkelijk op burgerparticipatie diende te worden ingezet. In de afgelopen maanden is een integrale visie ontwikkeld op de tot stand koming van een structuurvisie voor het landelijk gebied (SVLG) met behulp van een drietal externe partijen met deskundigheid op het terrein van respectievelijk participatie, stedenbouw en landschap. In deze memo informeren wij u over dit traject en de financiële gevolgen.

In 2009 is de tot stand koming van de SVLG ter hand genomen. In het traject om te komen tot een structuurvisie zijn twee belangrijke beleidslijnen samengekomen en hebben elkaar positief versterkt. En wel:

- **Participatie (zie uitwerking in paragraaf 2)**

Het leren van de ervaringen met de gebiedsvisie. Ergo: men miste een gevoel van betrokkenheid. En het actief oppakken en ontwikkelen en soms ook experimenteren met participatieve methoden in het Bergense jaar van de participatie.

- **Beleidsintegratie (zie uitwerking in paragraaf 3)**

Van sectoraal beleid naar integrale beleidsontwikkeling, waarbij de reguliere invalshoeken van de ruimtelijke ordening worden gecombineerd met de effecten op de leefbaarheid en vice versa. Dit betekent in concreto dat we ons bewust zijn van het gegeven dat keuzes in de SVLG ook een effect hebben op de kernen.

2. Participatie

Op welke wijze is de participatie om te komen tot de SVLG vorm gegeven? Het totale participatie proces is in een zestal stappen opgesplitst. Voor een overzicht van de stappen en de planning wordt verwezen naar paragraaf 3. Op dit moment staan wij aan de vooravond van de landschapsconferentie. In participatief opzicht de belangrijkste pijler van stap 2. De afgelopen maanden is veel energie gestoken in de voorbereiding van de landschapsconferentie op 24, 25 september en 2 oktober 2009. Het is echter niet “zomaar” een conferentie waar je vrijblijvend met elkaar een dag gaat praten. De gedachte achter de landschapsconferentie is dat binnen een tijdsbestek van een volle week, betrokken partijen bij het landelijk gebied en inwoners van het landelijk gebied samen een eerste opzet maken van het voorontwerp structuur visie voor het landelijk gebied. Het gaat in totaal om zo'n 150 deelnemers die samen bijna drie intensieve dagen met elkaar gaan doorbrengen. Daarnaast is er nog een periode tussen de congresdagen, waarin in uitwerkteams met deelnemers wordt doorgewerkt. Er is tot nu toe erg veel belangstelling vanuit de bevolking. Er wordt ervaren dat dit iets anders is, dat men het betrekken van de bevolking nu serieus heeft genomen en er “wat staat te gebeuren”. Dat is positief, maar legt ook een behoorlijke druk op de organisatie.

Een dergelijk proces is nieuw voor onze gemeente en de toepassing van deze benadering voor de realisatie van een SVLG is zelfs uniek in Nederland. Omdat dit proces nieuw is voor

de gemeente, is nauw samengewerkt met een externe deskundige partij en is bovendien met een klankbordgroep uit de raad over dit proces overleg geweest.

Financiële aspecten participatie

In maart 2009 is de financiële ruimte voor dit participatietraject weliswaar vastgesteld, maar feitelijk konden op dat moment (terugkijkend) alle consequenties nog niet worden overzien. De kosten voor het participatie proces worden met name in stap 2 en stap 3 gemaakt (zie voor een toelichting op de stappen paragraaf 4). Voor het burgerparticipatietraject in stap 2 zijn de kosten destijds begroot op € 70.000 (offerte). Er is door het bureau medio juli 2009 aangegeven dat de begroting moest worden bijgesteld en wel met € 30.000 ten behoeve van extra inzet van hun kant. Tevens zijn de aan de landschapsconferentie verbonden uitvoeringskosten (directe- en indirecte congreskosten) niet in de begroting meegenomen. Een dergelijk concrete uitwerking was toen nog niet aan de orde en/of te overzien.

3. Beleidsintegratie

De beleidsintegratie gerelateerd aan de SVLG is terug te zien in de directe inhoudelijke- en procedurele koppeling die in de voorbereiding is gelegd tussen het landschapsakkoord, de landschapsconferentie en het landschapsontwikkelingsplan (LOP). Ook de afstemming met de provincie om intensief in deze beleidsontwikkeling gezamenlijk op te trekken is inmiddels een concreet winstpunt.

Deze integratie is effectief en efficiënt in de zin van een betere kwaliteit van het eindproduct met directe positieve gevolgen voor alle betrokken partijen en inwoners van de gemeente. Ook de wijze waarop andere instanties en overheden hun beeld van onze gemeente in positieve zin bijstellen is directe winst. In dat kader kan de nominatie voor de landelijke landschapsprijs 2009 niet onvermeld blijven. Deze werkmethode brengt helaas niet altijd een direct kostenvoordeel met zich mee. Ergo: het naar voren halen van het betrekken van de landschapsarchitect vanuit het LOP naar het landschapsakkoord en de landschapsconferentie is in kwalitatieve zin terugverdiend, maar levert wel meerkosten op die niet volledig worden gecompenseerd in een verlaging van de kosten voor het LOP. Ook het betrekken van andere beleidsterreinen, het nader bestuderen van consequenties van dwarsverbanden in beleidsterreinen (onder andere van verstedelijking tot kunstenaarsinitiatieven) heeft een positieve invloed, maar kost wel extra tijd en geld. Ook van de extern betrokken partijen. En last but not least: de eerste positieve effecten van interne integratie van beleid, een van de belangrijkste doelstellingen van de reorganisatie van de organisatie, is gerealiseerd. Leefbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling vormen twee gelijkwaardige onderdelen van beleidsontwikkeling.

Nota Bene

Niet onvermeld mag blijven dat het een misvatting is dat het stedenbouwkundig bureau geen werk meer heeft in de voorbereiding op grond van reeds beschikbaar materiaal binnen de gemeente op basis van voorgaande stappen in de besluitvorming. De wijze waarop nu integrale beleidsontwikkeling- en voorbereiding tot stand komt heeft een grote toegevoegde waarde. Bovendien is tot nu toe nooit getracht te komen tot een structuurvisie volgens de nieuwe wet RO (juli 2008).

Financiële aspecten beleidsintegratie

De in de voorjaarsnota (mei 2009) beschikbaar gestelde € 50.000 blijkt onvoldoende te zijn voor het opstellen van de daadwerkelijke structuurvisie (het concrete product). En met name veroorzaakt door de kwaliteitsimpuls zoals tijdens de ontwikkeling van het traject is ontstaan en hierboven is beschreven. Het benodigde inzicht voor de daaraan verbonden kosten is pas na vaststelling in de raad van maart 2009 inzichtelijk geworden. Het in de VJN genoemde bedrag was indicatief. De kosten voor het opstellen van een voorontwerp structuurvisie zijn medio augustus 2009 op ongeveer € 110.000 geraamd. Dit is nog exclusief de mogelijke kosten voor het stedenbouwkundige bureau en de landschapsarchitect uit stap 3 en verder. De reden is dat deze kosten eenvoudigweg niet te prognosticeren waren. Ook de landschapsconferentie (stap 2) en de intensiteit van de begeleiding van de

congresdeelnemers is niet of nauwelijks in te schatten vanwege het unieke karakter van de aanpak. De wijze waarop de raad stap 3 wil invullen en de hoeveelheid werk die eventueel voortkomt uit de formele inspraak (onder andere beantwoording nota van zienswijze) is nog niet bekend.

4. Planning

Na de landschapsconferentie wordt door het stedenbouwkundig bureau in samenwerking met de landschapsarchitect de input van de conferentie gebruikt voor het opstellen van het voorontwerp structuurvisie. Daarna wordt het proces overgedragen aan de raad. Ons college verwacht dat een ruwe versie van het voorontwerp structuurvisie in de week van 10 november 2009 kan worden overgedragen aan uw raad. Zodat uw raad begin december 2009 de vooralsnog beoogde vier toetsavonden (referentie: presentatie Van Hooft&partners, ARC 8 september 2009) kan laten plaatsvinden. De definitieve vorm waarin stap 3 wordt uitgewerkt, inclusief de totale financiële consequenties van stap 3 en verder, is nog niet door de raad vastgesteld. In onderstaand overzicht staan globaal de stappen en de data:

Stap 1:	Opdracht verlening aan het college	24 maart 2009
Stap 2:	Opstellen voorontwerp structuurvisie	Afgerond rond 10 november 2009
Stap 3:	Toetsen voorontwerp door de raad, middels een viertal inspraak avonden	Begin december 2009
Stap 4:	Vaststellen definitieve ontwerp structuurvisie	Januari 2010 door college Februari 2010 door commissie en raad
Stap 5:	Formele inspraakperiode	Maart / april 2010
Stap 6:	Vaststellen structuur visie landelijk gebied	Mei 2010

5. Conclusies

Concluderend kan worden gesteld dat:

1. participatie methoden meer dan gedacht en verwacht (en met name het meest zichtbaar in de grote projecten) zijn opgepakt en uitgewerkt. Het lerend vermogen van de organisatie is sterk uitgedaagd. We zijn er in geslaagd om ons deze lastige materie eigen te maken en in brede zin in vele projecten uit te dragen. Zowel in het "hier en nu" als in de komende jaren.
2. de beleidsintegratie effectief en efficiënt werkt in de zin van een betere kwaliteit van het eindproduct. Deze werkmethode brengt helaas niet altijd een direct kostenvoordeel met zich mee. Ergo: het naar voren halen van de landschapsarchitect vanuit het LOP naar het landschapsakkoord en de landschapsconferentie is in kwalitatieve zin terugverdiend, maar levert wel meerkosten op die niet volledig worden gecompenseerd in een verlaging van de kosten voor het LOP.
3. de aan de landschapsconferentie zelf verbonden (directe en indirecte) kosten niet waren begroot, w.o. de directe congres- en voorbereidingskosten. Hier is ook letterlijk en figuurlijk "leergeld" betaald.
4. een begroting voor stap 3 en verder moeilijk, zo niet onmogelijk was. Dit is onvoldoende helder gecommuniceerd, inclusief de hieraan verbonden financiële consequenties. Nu stap 2 inhoudelijk verder is uitgewerkt, is gestart met de begroting van stap 3 en verder. Daarvoor is overleg met de griffie en de klankbordgroep onontbeerlijk en op korte termijn noodzakelijk.

De bovenbeschreven conclusies leiden in z'n totaliteit tot een financiële afwijking ten opzichte van de begroting (ofschoon deze onvolledig was) voor de SVLG van € 120.000. Dit is exclusief de financiële gevolgen voor stap 3 tot en met stap 6 en diverse nacalculatie

kosten (o.a. nacalculatieve congreskosten, reguliere kosten zoals reis- en verblijfskosten externe partners). Deze stappen worden in kaart gebracht in een aanvullende begroting inclusief p.m. posten.

Voor de extra kosten is dekking binnen de begroting 2009 (zie financieel overzicht). Bepaalde eventuele extra kosten zullen pas, gezien de huidige planning, in 2010 kunnen gaan spelen. Voor deze kosten zal dan ook in de begroting 2010 dekking gevonden moeten worden. (*nota bene Het gaat bijvoorbeeld om extra kosten gerelateerd aan externe adviezen bij veel inspraakreacties.*)

Project SVLG begroting 20 september 2009

OMSCHRIJVING	BEDRAG	
	2009	
project SVLG (budget raad maart 2009)	€	100.000
Corr. Voorjaarsnota '09	€	50.000
Via budget Wijkgericht werken (zie tekst NJN 2009)	€	10.000
<i>Extra dekking</i>		
benutten begroting 2009 voor ruimtelijke plannen (w.o.structuurvisies)	€	100.000
algemene communicatie kosten (afdeling communicatie)	€	10.000
Totaal inkomsten	€	270.000
Uitgaven		
<i>Participatie (begroot)</i>	€	70.000
<i>Participatie (extra kosten)</i>	€	30.000
Landschapsakkoord (22 augustus '09)	€	5.000
Budget communicatie (alleen voor de voorbereiding en uitvoering Landschapsconferentie)	€	15.000
Stedenbouwkundig bureau (SAB) en landschapsarchitect (Bron&Partners) tot en met de landschapsconferentie excl. Uitwerkweek op regiebasis	€	110.000
Conferentie kosten (zaalhuur etc.)	€	40.000
Totaal uitgaven	€	270.000